

عرصه تعاملی مؤلفه‌های سخت و نرم امنیت

مبنتی بر قرآن کریم

اصغر افتخاری^۱، محمدهادی راجی^۲

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۷/۱۵

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۰/۱۵

چکیده

مؤلفه‌های سخت و نرم به‌عنوان مفاهیم مکمل یکدیگر در مدیریت منابع ساحات زیست انسانی موضوعی مهم به‌حساب می‌آید. موضوع امنیت و مؤلفه‌های آن در دو حوزه سخت و نرم نیز در این راستا مطالعات زیادی را به خود اختصاص داده است. نکته مهمی که در کنار مؤلفه‌های سخت و نرم به صورت جداگانه باید مورد توجه قرار گیرد، طراحی الگوی بومی تعامل این مؤلفه‌ها است که تأثیر بسزایی در کارآمدی آن‌ها دارد. از این‌رو در این پژوهش به ارائه الگویی تحت عنوان الگوی تعامل مؤلفه‌های سخت و نرم امنیت مبتنی بر قرآن کریم پرداخته شده است. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات در متون اختصاصی از روش کتابخانه‌ای و برای تجزیه داده‌های قرآنی که به صورت پیشینی انجام شد از روش توصیفی - تحلیلی و در برداشت از قرآن در ارائه الگوی تعامل خلق و جعل مبتنی بر قرآن کریم که به صورت پسینی صورت گرفت نیز از روش تفسیر اجتهادی نسبتاً جامع استفاده شده است. در این راستا به گردآوری و پردازش داده‌های موضوعی و استخراج مدل تعاملی خلق و جعل در آیات قرآن و در گام بعدی به بررسی تطابقی امنیت در دایره‌ی مفهومی این دو حوزه پرداخته‌شده و در نهایت الگوی تازه‌ای از تحلیل امنیت مبتنی بر مفاهیم خلق و جعل قرآنی، ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: قرآن، امنیت، خلق و جعل، مؤلفه‌های سخت و نرم، تعامل.

۱. دانشیار علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)

۲. دانشجوی کارشناسی‌ارشد معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) و نویسنده مسئول

مقدمه

با عنایت به جامعیت، فرازمانی و فرامکانی بودن قرآن کریم، این موضوع که معنا و الگوی مدیریت امنیت و مؤلفه‌های سخت و نرم در قرآن کریم چگونه تبیین شده است؛ مسأله‌ای مهم و در حوزه تحلیل و مدیریت امنیت حائز اهمیت به‌شمار می‌آید. در تاریخ مطالعات امنیتی نظریات مختلفی در رابطه با مؤلفه‌های امنیت بیان شده است، یکی از نکات اصلی تحول روندهای این نظریات، تمرکز کردن بر چگونگی نوع تعامل دو مؤلفه‌ی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و اهمیت پیدا کردن روزافزون مسائل قدرت نرم‌افزاری و اجتماعی و دوری کردن از نگاه صرف و مطلق سخت‌افزارانه یا رئالیستی به نظریات قدرت و امنیت است؛ زیرا که در رویکرد امنیت رئالیستی بیشتر بر جنبه سخت قدرت تأکید می‌شود به گونه‌ای که منتقدان نظریه‌های رئالیستی اذعان دارند که این نظریه با تمرکز خود بر روی جنبه‌های سخت قدرت و پردازش ترس و آناشسی تصریحات مرکزی مهمی برای جنگ و تعارض فراهم کرده است (Williams, 2012: 15). از سوی دیگر افرادی چون «باری بوزان»^۱ که از جمله نظریه‌پردازان مکتب کپنهاگ^۲ به حساب می‌آید بر این باور است که «امنیت به توان دولت‌ها و جوامع جهت حفظ هویت مستقل و تمامیت عملی آن مربوط می‌گردد» (عبداله‌خانی، ۱۳۹۲: ۲۴۹) و از ارجاع امنیت به صورت یک‌بعدی به مفاهیم نظامی خودداری کرده است. با مروری بر آموزه‌های اسلامی نیز متوجه این نکته می‌شویم که منبع هویت‌بخش امنیت سخت‌افزاری در غالب حوزه‌ها به منابع نرم‌افزارانه و معنامحور برمی‌گردد و می‌توان از نظریات نوین این حوزه در مطالعات اسلامی به مفهومی به نام مفهوم امنیت اجتماعی شده^۳ اشاره کرد.^۴

در این مقاله به این موضوع پرداخته می‌شود که جدای از اهمیت هر یک از مؤلفه‌های سخت یا نرم امنیت، تعامل‌پذیر کردن این دو مؤلفه نیز نقش مهمی در ارتقای امنیت بازیگران دارد. لذا سعی بر آن است تا اهمیت ایجاد تعامل بین مؤلفه‌های سخت و نرم مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا به یک مدلی بومی ملهم از الگوی قرآنی تعامل بین مؤلفه‌های سخت و نرم پرداخته شده و این که چگونه می‌توان به افزایش کاربرد و جوه نرم امنیت سخت پرداخت، «بدین معنا که باید از امنیت سخت بهره‌برداری نرم نمود» (قهرمان‌پور، ۱۳۹۳: ۲۲۲). اهمیت تحقیق در این است که طراحی الگوهای

1. Barry Gordon Buzan
2. Copenhagen School
3. Societal Security

۴. برای مطالعه بیشتر در این باره رجوع شود به: افتخاری، اصغر (۱۳۹۲). امنیت اجتماعی شده: رویکردی اسلامی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

تعامل بین داشته‌های سخت و نرم هر بازیگر، می‌تواند منجر به افزایش کارایی داشته‌های سخت و نرم بازیگر شده و در نهایت منجر به ارائه یک خروجی هماهنگ از داشته‌های سخت و نرم وی گردد. لذا صرف وجود داشته‌های سخت و نرم به صورت منفصل اهمیت چندانی ندارد، بلکه نوع طراحی آن‌ها در یک شبکه تعاملی خواهد بود که به توسعه پهنای کارایی بالقوه آن‌ها جامع عمل می‌پوشاند. از این رو طراحی الگوهای تعامل محور بومی نسبت به مؤلفه‌های امنیت، می‌تواند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین زمینه‌های قدرت‌آفرینی و امنیت‌زایی مورد بررسی قرار گیرد.

مبانی نظری و پیشینه‌شناسی تحقیق

امنیت

«اصل واحد در ماده (أمن) به معنای امنیت و آرامش و رفع ترس و وحشت و اضطراب است» (مصطفوی، ۱۳۶۰، ج ۱: ۱۵۰). «کتاب العین» در ذیل همین ماده به مفهوم ضد ترس بودن امنیت اشاره دارد^۱ و در «المفردات فی غریب القرآن» نیز مفهوم آرامش و زوال ترس مورد اشاره قرار گرفته است.^۲ «امنیت» از حیث لغوی برابر نهاد Security و «الامن» و «الامان» است، و در زبان فارسی به «ایمن شدن»، «در امان بودن» و «بی‌بیمی» تعریف شده (معین، ۱۳۷۵: ۳۵۴). «در زبان انگلیسی این مفهوم از واژه لاتین Securitas از ریشه Securus مشتق شده که به معنای رهایی از «ترس» یا «نگرانی» (Fear or anxiety) و یا امان (Safty)، اطمینان (Certainty)، حفاظت (Protection) و صیانت (Defense) به کار رفته است» (Guralnik, 1982: 1288). «اصول امنیتی: به قواعد و مبانی حفاظت از کارکردها و زیرساخت‌ها اطلاق می‌شود که توجه و تمسک به آن سبب آسیب ناپذیری و دوام و پویایی فعالیت آن حوزه می‌گردد» (هاشمیان‌فرد، ۱۳۸۷: ۱۱).

ب. خلق

مفهوم خلق به‌مثابه یک مفهوم سخت مورد مطالعه قرار گرفته زیرا که در خیلی از موارد ناظر بر عینیت و سخت‌افزار شکل می‌گیرد. در قرآن کریم به فراوانی از واژه خلق استفاده شده است که در همه آنها نوعی از ابداع، ساخت یا ایجاد شیء دیده می‌شود به نحوی که می‌تواند خلقی بدیع و نو یا خلق چیزی از چیز دیگر باشد. در المفردات فی غریب القرآن درباره واژه خلق چنین گفته شده که: «اصل خلق به معنای تقدیر مستقیم است و در ابداع شیء بدون اصل و الگو (تقلید) نیز استفاده می‌شود» (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ق: ۲۹۶). در خلق به دنبال تولید مؤلفه‌ی سخت‌افزاری

۱. الأمن: ضد الخوف (فراهیدی، ۱۴۱۰ق: ج ۸، ۳۸۸)

۲. أصل الأمن: طمأنينة النفس و زوال الخوف (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ق: ۹۰)

و به بیانی دیگر به دنبال متعلقات‌های عینی نرم‌افزار هستیم. این مؤلفه بدون داشتن یک سیستم نرم‌افزاری خوب عملاً کاری از پیش نمی‌برد و فاقد هویت و اصالت معنایی و کاربردی است.

جعل

مفهوم جعل در قرآن به فراوانی به کار رفته و دارای معانی مختلفی است. این مفهوم به مثابه‌ی یک مفهوم نرم و کیفی مورد مطالعه قرار گرفته که به بخش مهم و زیادی از این معانی در بخش جداول اشاره شده است و تقریباً در همه آن‌ها نوعی از ایجاد، کیفیت یا حالت نرم‌افزاری دیده می‌شود. یکی از مهم‌ترین معانی تعاملی جعل که در تعامل با مفهوم خلق نیز به کار برده می‌شود معنای کیفیت و حالتی است که برای مؤلفه‌ی خلقی تشکیل می‌شود. جعل در سیر نرم‌افزاری، ظرفیت و کارآمدی خلق تأثیر دارد و هویت‌بخش خلق است و به مثابه نوع و کیفیت استخدام سخت‌افزار نیز به کار می‌رود.

کالبد شکافی مفهومی خلق و جعل

بین مفهوم خلق و جعل در مفاهیم قرآن رابطه منطقی مشاهده می‌شود. از جمله این که بعضاً خلق نمود عینی‌تر و محسوس‌تری داشته و جعل به حالات گوناگون ابعاد مختلف مخلوقات در حوزه تعاملی و نرم‌افزار اشاره دارد برای مثال در آیه ۱ سوره الانعام این نمود را می‌توان مشاهده کرد: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ» «سپاس خدایی را که آسمانها و زمین را آفریده و تاریکی‌ها و نور ایجاد نمود و عجب است که با همه اینها کسانی که کافر شدند برای پروردگار خود هم‌تا می‌گیرند» (سوره الانعام آیه ۱).

«خلق: بمعنی تکوین و ایجاد است بر تقدیر و کیفیت مخصوص. و جعل: قرار دادن چیز است بر خصوصیات معین، و این معنی پس از تکوین و ایجاد صورت گرفته، و در مراحل تقدیر و تدبیر استعمال می‌شود. و از این لحاظ ماده خلق در مورد تکوین سماوات و ارض استعمال شده، و ماده جعل در مورد تقدیر ظلمات و نور که پس از تکوین آسمانها و زمین است استعمال شده است.» (مصطفوی، ۱۳۸۰: ۲۹۲). «خلق متضمن معنای تقدیر و جعل مفید معنای تصبیر است یعنی از تقدیر آسمان و زمین و گردش آنها پدید آورد ظلمات و نور را». (تقفی تهرانی، ۱۳۹۸ق: ۲۹۶).

«جَعَلَ» که متعدی به یک مفعول باشد به معنی خلق است، ولی اغلب در چیزی که متعلق به محلّ یا متعلق به چیز دیگری باشد، چه عرض چه جوهر استعمال می‌شود، مانند قول خدا: «هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ» که در آیه فوق جَعَلَ به معنی گردانیدن است و برای نور و ظلمت که عرضی و متعلق به محلّ هستند آورد و «خلق» را به معنی اعمّ در ایجاد

سماوات و ارض ذکر کرد» (گنابادی، ۱۳۷۲: ۳).

«گر چه بعضی از مفسرین فرموده‌اند: کلمه: (جَعَلَ) در اینجا بمعنای: خلق میباشد، ولی در عین حال شاید بتوان گفت: بین کلمه خلق و جعل فرقی باشد. و آن این است که معنای کلمه خلق: ایجاد مستقل و اصلی است ولی معنای کلمه جعل: ایجاد ضمنی و تبعی و فرعی میباشد. بعبارت دیگر: چون نور و ظلمت بدون وجود آسمان‌ها و زمین وجود خارجی نخواهند داشت پس آسمانها و زمین اصل و نور و ظلمت فرع می‌باشند. (نجفی خمینی، ۱۳۹۸ق: ۳۱۰).

«اما در اینکه چرا درباره آفرینش زمین و آسمان، کلمه "خلق" به کار رفته، و در مورد نور و ظلمت کلمه "جعل" مفسران، سخنان گوناگونی دارند، ولی آنچه نزدیکتر به ذهن می‌رسد این است که خلقت درباره اصل وجود چیزی است و جعل درباره خواص و آثار و کیفیاتی است که به دنبال آنها وجود پیدا می‌کند و از آنجا که نور و ظلمت جنبه تبعی دارد از آن تعبیر به جعل شده است». (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ۱۴۵). «(کلمه جعل) به معنای قرار است و عبارت از آثاری است که بر حسب نظام خلقت پروردگار در طبع موجودی نهاده است. مانند نور آفتاب که لازم وجود آنست و یا روشنی و تیرگی ماه و یا ثقل و وزن اجسام. از جمله تدبیر پروردگار که شایسته حمد و شکر است، آنکه در نظام خلقت در طبع بعض از کرات مانند آفتاب نور و حرارت نهاده که همواره در اثر تابش نور رشد و نمای نباتات و حیوانات و زندگی بشر در زمین تأمین می‌شود و بهمه اجزاء و ذرات آنها نیروی حیات می‌بخشد و همواره آنها را در حرکت و تأثیر و فعل و انفعال در می‌آورد. و بسوی کمال سوق می‌دهد و باین مناسبت تعبیر بجمله (جعل) شده است. نور و حرارت امر وجودی و نیروی است که پروردگار در کره آفتاب نهاده. و آنرا مسخر نموده که تابش آن وسیله انتظام زمین و زندگی نباتات و حیوانات گردد» (حسینی همدانی، ۱۴۰۴ق: ۲۲۱). «علت آمدن «جعل» بجای «خلق» آن است که خلقت آسمانها وجود ظلمت و نور را لازم گرفته و به عبارت دیگر در مرحله دوم خلقتند مثل اینکه بگوئیم: دیوار را آفریدم و سایه‌اش را قرار دادم، زمخشری در کشاف گوید: فرق خلق و جعل آن است که در «خلق» معنای اندازه‌گیری و در «جعل» معنای تضمین هست مثل به وجود آوردن چیزی از چیزی. نگارنده گوید: شاید به این علت است که در قرآن مجید نور و ظلمت همه جا با لفظ «جعل» آمده است» (قرشی، ۱۳۷۷: ۱۷۶). «اگر چه «جعل» درین آیه یک مفعولی و بمعنی خلق و ایجاد است اما چون متضمن معنی انشاء چیزی از چیزی دیگر است «جَعَلَ مِنْهَا زُجُجَهَا» تعبیر از خلق ظلمت و نور بجعل نمود تا اشارت باشد بر اینکه کل واحد از ظلمت و نور عرض قائم بغیرند و منشأ و محل آنها اجراند و

انشاء و ایجاد آنها از اجرام شده و آنها قائم بالذات نیستند» (شریف لاهیجی، ۱۳۷۳: ۷۳۳). «خداوند هم از عدم به وجود آورده است، هم در موجودها، کیفیات جدید و نوآوری‌هایی قرار می‌دهد. (آفرینش ابتدایی «خَلَقَ» آفرینش تَبَعی «جَعَلَ»)» (قرائتی، ۱۳۸۳: ۲۰۶). در تمامی موارد گفته شده در بالا به نوعی به ویژگی‌های عارضی یا ماهیت تعلقی و وابسته مفهوم جعل اشاره شده است و به دلیل رعایت اختصار از آوردن متن تفاسیر بیشتر اجتناب شد. خلق آسمان و زمین یک نمود تولیدی مستقل است اما نور و تاریکی یک امر تولیدی مستقل نیست بلکه یک امر تولیدی تابع است که از نحوه تعاملات مختلف ابعاد مخلوقی خورشید و زمین ایجاد و جعل می‌شود و این تعاملات مختلف در حوزه خلق به جعل پدیده‌هایی چون زمان^۱، سال، فصل، ماه، روز، شب و غیره می‌انجامد. با تغییر حالات خلق، جعل‌های متنوع و مختلفی نیز صورت می‌گیرد از این‌رو شناخت رابطه تعاملی بین دو مفهوم خلق و جعل مفید به نظر می‌رسد و می‌تواند به‌عنوان یک الگوی عمومی در تعیین روابط مفهومی مرتبط و مؤلفه‌های سخت و نرم امنیت عمل کند.

گفتمان امنیت سلبی

امنیت سلبی امنیت را به‌مثابه وضعیتی می‌داند که در آن تهدیدی برای ساحت زیست بازیگر وجود نداشته و یا در صورت وجود تهدید امکان کنترل آن برای وی وجود داشته باشد. به‌بیان‌دیگر تمرکز اصلی این تفکر بر خود موضوع تهدید است و امنیت را مساوی با نبود تهدید می‌داند و در امنیت‌زایی به بازیگری غیر از خود اعتماد کامل و دائمی ندارد و خودمحور است و در صورت لزوم بیشتر به مشارکت منفی روی می‌آورد. این گفتمان رویکردی عمل‌گرایانه دارد و بیشتر به دنبال بقای ساحت زیست بازیگر است (افتخاری، ۱۳۹۱).

گفتمان امنیت ایجابی

مهم‌ترین تفاوت بین امنیت ایجابی با امنیت سلبی در این است که امنیت ایجابی به نبود تهدید یا مدیریت آن نگاه غایت‌گرایانه ندارد بلکه آن را شرط لازم و نه کافی برای حفظ و ارتقای مؤلفه‌های حیات خود می‌داند و بعد از حصول امنیت باید وظیفه به ثمر رساندن ایده‌های خود را انجام دهد. به‌بیان‌دیگر امنیت سلبی به نحوی مرحله اولیه در فرآیند امنیت ایجابی است و مرحله بعدی آن نیل به غایات معنایی و مفاهیم آرمانی است. خود بقای معنا و ایده و به ثمر نشستن آن در این گفتمان، جزئی از امنیت به حساب می‌آید. نوع کنش در امنیت ایجابی کنش فعال است و قبل از وقوع عامل تهدیدگر نیز در حال تحصیل و نشر و مقبولیت‌سازی برای ایده‌های خود است.

۱. مراد از زمان در اینجا مفهوم فلسفی زمان نیست و مفهوم عرفی زمان مدنظر است.

در این تعریف، امنیت به شکل زیادی نرم‌افزارانه و معناگرایانه تعریف می‌شود و نکته‌ی حائز اهمیت در این گفت‌وگو این است که گرچه نبود تهدید گامی لازم برای تحصیل امنیت است اما لزوماً نبود تهدید به وجود امنیت نمی‌انجامد (افتخاری، ۱۳۹۱).

امنیت ایجابی رابطه‌ی عمیقی با امنیت نرم دارد از آنجاکه امنیت نرم «به مباحثی می‌پردازد که جنبه‌های فریبایی، ادراکی، تصویری، ذهنی، غیرمستقیم، نمادین و ایجابی دارد. امنیتی که در اذهان و قلوب مردمی جا نیفتند، با زور نمی‌توان آن را نهادینه کرد. این هدف، بیش از فشار نیاز به تبادل و پذیرش دارد» (قهرمان‌پور، ۱۳۹۳: ۲۲۳). مفاهیم گفت‌وگو ایجابی در الگوی تعامل مؤلفه‌های امنیت اهمیت زیادی دارد، از آن حیث که مرحله شکوفایی امنیت حالتی معناگرایانه و کیفی دارد و گرچه لازمه‌اش استفاده از مؤلفه‌های خلقی و سخت نیز هست اما مرحله اعمال آن یعنی مرحله پسا‌عینیت، بلوغ معنایی و هویتی است. نکته مهم در امنیت ایجابی مفاهیمی چون خواسته، داشته، معنا محوری و شکاف فضایی بین خواسته و داشته است که این مفاهیم در آثار «مکتب ولزی‌ها» نیز مطرح شده است. به این ترتیب تهدیدات شبکه مفهومی بازگیر لزوماً از بیرون ساخته نشده بلکه منشاء اصلی تهدیدات در داخل قرار دارد. این کیفیت تعامل پذیر کردن مؤلفه‌های سخت و نرم است که بازگیر را قادر می‌سازد بدون تحصیل مؤلفه‌های بیشتر به افزایش توانمندی امنیتی خود اقدام کند. موج تفکری که در زیرمجموعه‌ی گفت‌وگو ایجابی ظهور و بروز داشته است و به نوعی به الگوی امنیت خلقی و جعلی نیز مربوط می‌شود و نشان‌دهنده امکان استخدام الگوهای موجود در هستی در ارائه الگوی تعامل مفاهیم انسانی است تفکرات مربوط به «مدرن‌ها» است که «در نیمه دوم دهه ۱۹۸۰ ظهور نموده و اصول مبنایی آن‌ها توسط «مارک سومر»^۱ و «جوآن گالتنگ»^۲ در ذیل نظریه «امنیت اطمینان بخش»^۳ ارائه شده است. مدعای اصلی ایشان آن است که با الگوبرداری راهبردی از طبیعت می‌توان به طراحی نوین و کارآمدی در حوزه امنیت دست‌یافت» (افتخاری، ۱۳۹۱: ۸۷) که به نوعی شاهد الهام گرفتن از طبیعت به عنوان یک مجموعه‌ای الگو محور و دارای نظم منطقی هستیم.

روش‌شناسی تحقیق

در این پژوهش یک روش تحقیق ترکیبی مبنای کار قرار گرفته است. این تحقیق از نوع بنیادی و توسعه‌ای می‌باشد که در صدد ارائه الگوی بومی از تعامل مؤلفه‌های سخت و نرم امنیت است. برای گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و برای تجزیه داده‌های قرآنی که به صورت پیشینی انجام شد

از روش توصیفی - تحلیلی و در برداشت از قرآن در ارائه الگوی تعاملی خلقی و جعلی مبتنی بر قرآن کریم که به صورت پسینی صورت گرفت نیز از روش تفسیر اجتهادی نسبتاً جامع استفاده شده است. به جهت نو بودن طرح مساله امنیت خلقی و جعلی در ادبیات این رشته علمی و برای تبیین بهتر نظریات حوزه امنیت و همچنین تحلیل روشی نظریه خلق و جعل، به گفتمان‌های دوگانه امنیت سلبی و ایجابی در قسمت تحلیل گفتمان نیز اشاره شده است. البته ارائه تحلیل گفتمان صرفاً برای آشنایی بیشتر با دو مفهوم خلقی و جعلی آورده شده و روش اصلی این پژوهش را دربر نمی‌گیرد.

یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل امنیت خلقی و جعلی با توجه به قرآن کریم

امنیت خلقی و جعلی در پی آن است که تعامل بین سخت‌افزار و نرم‌افزار مؤلفه‌های امنیت را تبیین کند و به این مهم اشاره می‌کند که با فرض وجود محدودیت در سخت‌افزارهای مربوطه، در صورت ایجاد نرم‌افزارهای متناسب می‌توان بهره‌گیری به مراتب بهتری از یک مؤلفه عینی واحد کرد، به طوری که دو بازیگر دارای دو مؤلفه‌ی امنیتی یکسان در شرایط واحد در صورتی که هرکدام از آن دو بتواند با استفاده از خاصیت سیالیت نظام جعلی، شبکه تعاملی بهتری برای خلق و جعل مفهومی خود ایجاد کند از کارایی امنیتی بهتری برخوردار خواهد بود.^۱

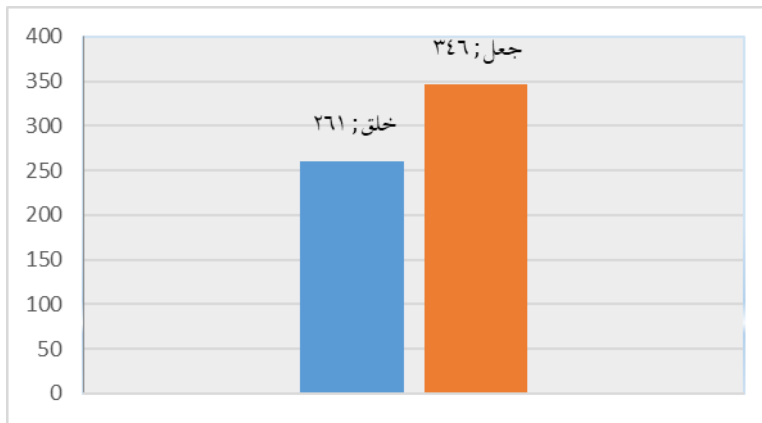
شکل ۱. شبکه تعامل مؤلفه‌های سخت و نرم

۱. منظور از جعل در اینجا هرگونه استفاده از هر وضعیت کیفی است به نحوی که در استفاده بهتر از ظرفیت مؤلفه‌های خلقی تأثیرگذار باشد و با شبکه ارزش‌های بازیگر همگرا باشد.

یافته‌های توصیفی

در ادامه برای تبیین الگوی روابط بین خلق و جعل به ارائه داده‌های قرآنی و احصاء بعضی از ویژگی‌های دو مفهوم خلق به‌مثابه سخت‌افزار و جعل به‌مثابه نرم‌افزار پرداخته می‌شود.

از این‌رو با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از فرآیند کدینگ معنایی، تعداد زیادی از ویژگی‌ها و مختصات مربوط به خلق و جعل و شبکه روابط بین این دو با کمک از قرآن و منابع تفسیری و کتب لغت و غیره گردآوری و در قالب جدول شماره (۱) به نام جدول کدبندی مؤلفه‌های مفهومی قرار داده شده است. در جدول شماره (۲) با کمک از شاخصه‌های مفهومی گردآوری شده در جدول شماره یک، مفاهیم خلق و جعل در ۲۰ آیه موردنظر مورد بررسی قرار گرفته و با اعمال مدل تطبیقی امنیت‌محور، مؤلفه‌های مفهومی هر کدام از مفاهیم خلق و جعل ارائه شده است. لازم به ذکر است که در جدول کدینگ، به سبب رویکرد پژوهش در مطالعه الگوی تعاملی دو مفهوم خلق و جعل و همچنین به دلیل فراوانی جامعه آماری دو مفهوم خلق و جعل در قرآن کریم به تعیین یک جامعه آماری محدودتری از آیات پرداخته شد و صرفاً آیاتی موردبررسی قرار گرفت که ماده خلق و جعل توأمان در آن‌ها وجود داشته باشد. در قرآن کریم ماده جعل ۳۴۶ بار در صیغه‌های مختلف به‌کاررفته است، این فراوانی ۶۶ سوره و ۳۱۱ آیه در قرآن را شامل می‌شود. همچنین در قرآن کریم ماده خلق ۲۶۱ مرتبه، در ۷۵ سوره و ۲۱۸ آیه به‌کاررفته است.

نمودار ۱. فراوانی ماده خلق و جعل

واژه جعل معانی متعددی در قرآن کریم دارد معانی که بنا بر موضوع ارائه شده مهم به نظر می‌رسد صحبت کردن از نوعی ایجاد و تولید بدون خلق عینی و تولید رابطه و تعامل بین پدیده‌هاست. در ادامه

جدول کدبندی مؤلفه‌های مفهومی و جدول فراوانی و انطباقی کد / معنا آورده شده است.

جدول ۱. کدبندی مؤلفه‌های مفهومی

کد جعل M	جعل	خلق	کد خلق C
۱۳	مربوط به ترکیب خواص و کار ویژه‌های مؤلفه‌های خلق است/جعل خودش می‌تواند نوعی از خلق باشد(خلق نظام و شبکه)	مربوط به تولید و آفرینش است / ساختنی/خلق برپایه خلق دیگر	۱
۱۴	مقدار ندارد و کیفیت محور است، مربوط به چگونگی تخصیص، تقسیم و دسته‌بندی، تدبیر و استخدام مؤلفه‌های عینی و خلقی است. علم چگونگی و کیفیت است /ماهیت نرم‌افزاری دارد/ امکان جعل در پندار و اعتقاد	وجود عینی و مستقل از غیر دارد و دارای بعضی از مقولات اندازه، بعد، مقدار و کمیت است، معمولاً ماهیت سخت‌افزاری دارد	۲
۱۵	جعل قابلیت حسن و قبح، حقیقت و مجاز و حق و باطل دارد، غایت محور است	خلق قابلیت حسن و قبح و حق و باطل دارد، غایت محور است	۳
۱۶	نوعی ایجاد کردن معمولاً غیر عینی است که می‌تواند از مؤلفه‌های خلقی یکسان موارد متعددی را جعل کند/ اصل آیت محوری	خلق محصول اراده خداست/ اصل آیت محوری	۴
۱۷	انسان می‌تواند جاعل باشد	خلق اولیه و اصیل مخصوص خالق است/ انسان به اذن خداوند می‌تواند خالق درجه دوم شود	۵
۱۸	جعل نسبت به خلق تبعی و پساخلق است	خلق مقدم بر جعل است	۶
۱۹	جعل علم استقرار کیفیت، حالت و مکان، جایابی، تغییر، حرکت و صبرورت است/ وابسته به خلق	خلق متعلق جعل قرار می‌گیرد و زمینه اعمال و محل ظهور و بروز جعل است	۷
۲۰	جعل هویت‌ساز و سامان دهنده خلق است، معنا و ثمره خلق و فرآیند به کمال رسیدن آن است	خلق مربوط به فرم، شکل و جنس است/ معمولاً معنا محور نیست	۸
۲۱	لزوم تناسب ساختار و ظرفیت جعلی با ساختار و ظرفیت خلقی/ تعامل بین خلق و جعل/ سیالیت جعل/ اهرم خودیاری	ساختار خلق مناسب و مستعد پذیرش جعل است/ تعامل بین خلق و جعل/ اهرم خودیاری	۹
۲۲	حکمت و علم سازمان‌یافته نرم‌افزار و نحوه	خداوند قادر و علیم، ثبات‌مند و به شکل	۱۰

کد جعل M	جعل	خلق	کد خلق C
	استخدام خلق را جعل می‌کند/ رابطه دوسویه جعل با حکمت علم و آگاهی/ امکان ارتقای سیستم جعلی/ رابطه‌ی جعل با بقاء، قدرت و فراگیری	دائمی خلق یا زیادت در خلق می‌کند و مؤلفه‌های خلاق(تولیدگر) را تولید و حفظ می‌کند و پرورش می‌دهد/ رابطه دوسویه خلق با قدرت(سخت و نرم) و توانایی مذاکره و اقناع/ امکان ارتقای سیستم خلقی	
۲۳	ایجاد جعل نیز می‌تواند به صورت مشارکتی باشد(سلسله مراتب جعل)/ جعل باید با الگوی بومی و بافت و فضای خلق متناسب و با محیط ارزش‌های بازیگر همگرا باشد/ قابلیت الگوبرداری در محیط جعلی از محیط جعلی دیگر کم است	خلق می‌تواند به صورت مشارکتی باشد(سلسله مراتب فاعلی خلقت)،(سلسله مراحل فعلی خلقت)/ امکان الگوبرداری از خلق دیگر/ (مهندسی معکوس، خلق ترکیبی)	۱۱
۲۴	اهمیت استحکام و اتقان در جعل	اهمیت زمان، کثرت، تکرار، ابتکار، مدیریت هوشمند و واحد در خلق	۱۲

* در جدول شماره (۱) با توجه به روش تعریف شده در این پژوهش به احصاء ویژگی‌ها و بسته‌های معنایی اولیه هر دو مفهوم خلق و جعل در قرآن کریم - با نظر به زمینه و موضوع پژوهش - پرداخته شد. لذا با فرآیند کدگذاری برای هر کدام از مفاهیم خلق و جعل، ۱۲ بسته‌ی اولیه‌ی معنایی در قالب جدول کدبندی مؤلفه‌های مفهومی طراحی و ارائه شده است. این فرآیند در جدول شماره‌ی (۲) در قالب تجزیه‌ی گزاره‌های برداشتی - متناسب با زمینه پژوهش - از آیات قرآن و سپس کدگذاری برای هر یک از آن‌ها با کمک گرفتن از جدول شماره (۱) تکمیل گردید و بسته‌های معنایی تفصیلی نیز طراحی و کدگذاری شد که در ادامه و در جدول شماره (۲) بیان خواهد شد. در این جدول برداشت‌های زمینه‌محور از آیات نیز گنجانده شده است و در هر کدام از قسمت‌های خلق و جعل فراوانی آن بسته‌های معنایی با کدگذاری در ستون خلق یا جعل مشخص شده است.

جدول ۲. فراوانی و انطباقی کد / معنا

ردیف	آیه / سوره	بسته معنایی	جعل C	خلق M
۱	أنعام: ۱	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق دارای اندازه و کمیت و قابل مشاهده است/ مؤلفه‌های سخت‌افزاری و عینی (۲)</p> <p>*خلق نیکو/ حمد خداوند (۳)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل/ جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*هماهنگی و تناسب بین خلق و جعل (۹/۲۱)</p> <p>* مؤلفه‌های خلقی و جعلی امنیت و قدرت باید متناسب باهم و به صورتی باشد که این مؤلفه‌ها پشتیبان یکدیگر بوده و در شبکه‌ی هم‌طراز در تعامل با یکدیگر باشند (۹/۲۱)</p> <p>*ضرورت جعل و ایجاد نرم‌افزار تعامل شبکه‌ای بین مؤلفه‌های سخت‌افزاری امنیت و قدرت برای کارایی تعاملی و ارتباط مناسب آن‌ها باهم و لزوم شناخت، ایجاد و جعل روابط مؤثر و متنوع و کارآمد بین آن‌ها جهت خروجی و بازه بهتر و ارتقاء مستمر مؤلفه‌های خلق و جعل (۲۴)(۹/۲۱)(۱۰/۲۲)</p>	۱۸- ۱۹- ۲۱- ۲۲-۲۱	۱-۲- ۳-۶- ۷-۹- ۱۰
۲	أنعام: ۱۰۰	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق دارای وجود مستقل (۲)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل/ جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*جعل در رابطه باکیفیت استخدام خلق (۱۴)</p> <p>*جعل قبیح (۱۵)</p> <p>*عوامل خلق شده امنیت در صورت جعل نامناسب می‌توانند در تضاد با یکدیگر قرار بگیرند (۱۵)</p> <p>*جعل کثیر از خلق واحد (۱۶)</p> <p>*انسان به مثابه جاعل (۱۷)</p> <p>*جعل‌های امنیتی می‌تواند درست و نادرست باشد، ضرورت همگرایی جعل‌ها با استراتژی‌های کلان شبکه، نیاز به شناخت درست هر کدام از خلق و جعل برای ایجاد سیستم و چرخه ارتباطات جعلی مناسب با حداکثر بازه بین مؤلفه‌های خلقی در جهت استفاده بهینه و متناسب از آن‌ها/ استفاده از استراتژی اهرم در جهت ساخت شبکه خود یاری بین خلق و جعل (۹/۱۵/۲۱)</p>	۱۴- ۱۵- ۱۶- ۱۷- ۱۸- ۱۹-۲۱	۱-۲- ۶-۷-۹- ۱۰
۳	أعراف: ۶۹	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق دارای وجود عینی و اندازه (۲)</p> <p>*خلق نیکو به‌مثابه نعمت (۳)</p>	۱۴- ۲۰- ۲۱-	۱-۲- ۳-۸- ۹-۱۰-

آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M	
	<p>*خلق مربوط به فرم و شکل(۸)</p> <p>*هر خلقی دارای یک سری از محدودیت‌ها و ظرفیت‌ها است هرچقدر خلق توانایی نشستن در الگوهای جعلی بیشتری و ظرفیت دارا شدن خواص متنوع‌تر جعلی را داشته باشد بهتر است، (ضرورت مؤلفه‌های های چندگانه امنیتی، نیروهای مشترک و چندبعدی، اصل چابک سازی و سرعت امنیتی (Multifunctional/Joint Forces) و از سوی دیگر هرچقدر نرم‌افزار جعل بتواند ظرفیت بیشتری از خلق را شکوفا کند و به کار بگیرد بهتر است.(۹/۱۲/۲۱/۲۴)</p> <p>*اصل امکان ارتقاء قدرت و ظرفیت مؤلفه‌های خلقی و جعلی (۱۰/۲۲)</p> <p>*جعل به‌مثابه کیفیت استخدام (۱۴)</p> <p>*جعل هویت‌دهنده به خلق (۲۰)</p>	۲۴-۲۲	۱۲	
۴	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق دارای وجود عینی و مستقل (۲)</p> <p>*خلق مربوط به فرم و جنس (۸)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*از منبع واحد انرژی می‌توان خلق‌های متفاوت در قدرت و امنیت داشت (۱۶)</p> <p>*غایت محوری در خلق و جعل (۳/۱۵)</p> <p>*ظرفیت سنجی متناسب در خلق و جعل (۹/۲۱)</p> <p>*اصل مدیریت واحد در صدور مؤلفه‌های خلق و جعل</p> <p>*ضرورت تناسب بین خلق و جعل (۹/۲۱)</p> <p>*جعل به‌مثابه تغییر و صیرورت (۱۹)</p> <p>*جعل هویت‌بخش خلق (۲۰)</p>	<p>۱۵-</p> <p>۱۶-</p> <p>۱۸-۳-۶-</p> <p>۱۹-۷-۸-۹-</p> <p>۲۰-۲۱</p>	<p>اعراف: ۱۸۹</p>	
۵	<p>*جعل به مثابه ترکیب (۱۳)</p> <p>*خود نظام جعل نیز به مثابه یک خلق است، زیرا صرف نظر از تولیدات خلقی جدید، با ایجاد شبکه روابط جدید جعلی، عملاً مؤلفه‌ی جدیدی تولید می‌شود/ خلق شبکه و نظام (۱۳)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*جعل به مثابه چگونگی استخدام (۱۴)</p> <p>*صیرورت و تحرک در جعل (۱۹)</p> <p>*جعل هویت بخش خلق (۲۰)</p> <p>*اصل تناسب ظرفیتی و تکوینی بین مولفه‌های خلقی و جعلی امنیت (۹/۲۱)</p> <p>*اصل رابطه هماهنگ بین مولفه‌های جعلی و رابطه شبکه‌ای و هماهنگ بین مولفه‌های قدرت و امنیت (۹/۲۱)</p> <p>*اصل مسیر دهی و طیف گذاری برای مولفه‌های جعل شده در جهت سنجش عملکرد آن‌ها</p>	<p>۱۳-</p> <p>۱۴-</p> <p>۱۵-</p> <p>۱۶-</p> <p>۱۹-</p> <p>۲۰-۲۱</p>	<p>۱-۳-</p> <p>۴-۷-۹-</p>	<p>یونس: ۵</p>

ردیف	آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M
		<p>*اصل هدفمندی و غایت‌مندی در جعل (۱۵) *رعایت حق و درستی در خلق و جعل (۳/۱۵) *خلق مربوط به آفرینش (۱) *جعل و خلق به مثابه آیت (۴/۱۶)</p>		
۶	رعد: ۱۶	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مخصوص خداست (۵) *خلق مولفه‌های امنیت بیانگر قدرت و افزایش دهنده آن است (۱۰) *جعل قبیح / غیرحق (۱۵) *انسان جاعل (۱۷) *امکان الگوگیری در خلق (۱۱) *تأثیر تولید مولفه‌های امنیت بر قدرت اقناع دیگران (۱۰) *اصل مدیریت واحد در خلق مولفه‌های یک شبکه (۱۲)</p>	۱۷-۱۵	<p>۵-۱- ۱۰- ۱۲-۱۱</p>
۷	نحل: ۸۱	<p>*جعل به مثابه ترکیب (۱۳) *جعل به مثابه نحوه استخدام و به کارگیری خلق (۱۴) *هدفمندی در جعل (۱۵) *جعل نیکو به مثابه نعمت (۱۵) *امکان جعل‌های متفاوت از خلق‌های واحد (۱۶) برای یک مولفه‌ی سخت افزاری امنیت‌زا می‌توان جعل‌ها و استخدامات متنوع و چند بعدی را طراحی کرد/ شناسایی دقیق ظرفیت خلق و به کار گیری آن در شبکه ارتباطی جعل و خلق (۱۶) *تناسب و همگرایی بین مولفه‌های خلق و جعل و اهداف و ظرفیت هر کدام با دیگری در شبکه خلق و جعل (۹/۲۱) *جعل به مثابه اکمال و اتمام‌خلق (۲۰) *تأثیر جعل مناسب بر قدرت اقناع (۲۲) *تأثیر جعل مناسب در رویکردهای نظامی و بقا (۲۲) *خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مربوط به سخت افزار (۲) *هدفمندی در خلق (۳) *خلق نیکو به مثابه نعمت (۳) *تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق متعلق جعل قرار می‌گیرد (۷)</p>		<p>۲-۱- ۷-۶-۳</p>
۸	اسراء: ۹۹	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق دارای اندازه و کمیت (۲) *تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق متعلق جعل قرار می‌گیرد (۷)</p>	۲۲-۲۱	<p>۲-۱- ۷-۶- ۱۰-۹- ۱۲</p>

آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M
	<p>*رابطه خلق با قدرت (۱۰) *لزوم استمرار در توانمندی تولید مولفه‌های خلقی امنیت به مثابه ظرفیت پایدار و قابل ارتقاء (۱۰) * ظرفیت زمانی برای مولفه‌های خلقی (۱۲) *لزوم توسعه هماهنگ در توانایی تولید مولفه‌های امنیت/ قدرت، تولید باید به نحوی باشد که در قدرت بازیگر تاثیر گذار باشد/ سخت افزار باید قابلیت به نمایش در آوردن قدرت و ارائه آن را داشته باشد (۹/۱۰/۲۱/۲۲)</p>		
۹ کهف: ۴۸	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مربوط به فرم و شکل (۸) * امکان الگو برداری از خلق (۱۱) *رابطه جعل با پندار و نگرش/ نرم افزار (۱۴) *اصل مشارکت در خلق و جعل (۱۱/۲۳) *جعل به مثابه استقرار کیفیت و مکان (۱۹)</p>	۱۴- ۱۹-۲۳	۸-۱- ۱۱
۱۰ فرقان: ۵۴	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) * خلق دارای اندازه و کمیت / سخت افزاری (۲) *تقدم خلق بر جعل/ جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹) *خلق مربوط به شکل و جنس (۸) *اشاره به رابطه خلق و جعل با قدرت و نمایش آن (۱۰/۲۲) *ظرفیت متناسب خلق و جعل (۹/۲۱) *مولفه های سخت افزاری می‌توانند با برقرار کردن پیوندهای مختلف بین خود ساحات متنوع و جدیدی را ایجاد کنند که زاد و ولد امنیتی را باعث شود/ مولفه‌های خلاق (۲۱/۹/۱۶/۱۴/۱۳/۱۰) *جعل مربوط به استخدام تقسیم (۱۴) *جعل دو گانه از خلق واحد (۱۶)</p>	۱۳- ۱۴- ۱۶- ۱۸- ۱۹- ۲۱-۲۲	۱-۲- ۶-۷- ۸-۹- ۱۰
۱۱ روم: ۲۱	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مربوط به وجود عینی/ سخت افزار (۲) *غایت‌مندی در خلق (۳) *خلق و جعل به مثابه آیت (۴/۱۶) *تقدم خلق بر جعل/ جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹) *خلق می‌تواند بر پایه خلق های پیشین باشد (۱۱) *جعل به مثابه ایجاد و نرم افزار (۱۴) *جعل برای استقرار کیفیت و حالت (۱۹) *قوام خلق به جعل است (۲۰)</p>	۱۴- ۱۶- ۱۸- ۱۹- ۲۰-۲۱	۱-۲- ۳-۴- ۶-۷- ۹-۱۱

ردیف	آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M
		*تناسب ظرفیتی بین خلق و جعل (۹/۲۱)		
۱۲	روم: ۵۴	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق مربوط به وجود عینی / سخت افزار (۲)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*خاصیت سیالیت جعل، جعل قوی می‌تواند ظرفیت حداکثری برای خلق ضعیف ایجاد کند و برعکس (۲۱)</p> <p>*ظرفیت متناسب بین خلق و جعل (۹/۲۱)</p> <p>*جعل به مثابه چگونگی و کیفیت / نرم افزار (۱۴)</p> <p>*جعل کثیر از خلق واحد (۱۶)</p> <p>*جعل برای استقرار حالت (۱۹)</p> <p>*رابطه‌ی جعل و خلق با علم و قدرت و اصل به حداکثر رساندن توانایی تولید مولفه‌های خلقی امنیت در راستای امنیت زایی و فراگیری قدرت (۱۰/۲۲)</p>	<p>۱۴- ۱۶- ۱۸- ۱۹- ۲۲-۲۱</p>	<p>۲-۱- ۷-۶- ۱۰-۹</p>
۱۳	فاطر: ۱	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق مقدار دارد / سخت افزاری (۲)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*تأثیر خلق ابتکاری و جعل مناسب بر قدرت، پرستیژ و وجهه‌ی بازیگر (۱۰/۲۲)</p> <p>*رابطه فاطر با جاعل</p> <p>*اهمیت زیادت در خلق (۱۲)</p> <p>*قوام خلق به جعل است (۲۰)</p> <p>*ظرفیت متناسب بین خلق و جعل (۹/۲۱)</p> <p>*جعل و ترکیب خواص و کارویژه‌های خلق (۱۳)</p> <p>*جعل نیکو، قرین حمد خداوند (۱۵)</p> <p>*تنوع جعلی برای خلق‌های یکسان (۱۶)</p> <p>*جعل مربوط به استقرار حالت (۱۹)</p>	<p>۱۳- ۱۵- ۱۶- ۱۸- ۱۹- ۲۰- ۲۲-۲۱</p>	<p>۲-۱- ۷-۶- ۱۰-۹ ۱۲ ۲۰- ۲۲-۲۱</p>
۱۴	فاطر: ۱۱	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق عینی / سخت افزاری (۲)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*خلق مربوط به فرم و جنس (۸)</p> <p>*خلق مراتبی (۱۱)</p> <p>*ظرفیت متناسب بین خلق و جعل / تعامل (۹/۲۱)</p> <p>*منابع متنوع خلق باید همپراز بوده و قابلیت ترکیب داشته باشند / خلق امنیتی</p>	<p>۱۴- ۱۶- ۱۸- ۱۹- ۲۲-۲۱</p>	<p>۲-۱- ۷-۶- ۹-۸ ۱۱-۱۰</p>

ر.ج.	آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M
۱۶	فصلت: ۹	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق مربوط به وجود عینی / سخت افزاری (۲)</p> <p>*تولید مولفه‌های خلقی امنیت/ قدرت توانایی ایجاد چالش و مذاکره را ممکن می‌کند، رابطه دو سویه خلق، قدرت و اقتناع (۱۰)</p> <p>*بازه زمانی در تولید مولفه‌ها خلقی مهم است (۱۲)</p> <p>*جعل می‌تواند غیر واقعی و نادرست باشد (۱۵)</p> <p>*تاثیر حالات درونی بر جعل / نرم افزاری (۱۴)</p> <p>*اشاره به رب یعنی کسی که می‌تواند حدودا و بقانا (خلق و جعل) مولفه را خلق، تغییر و پرورش دهد (اصل تولید ابتدائی و چگونگی و مقدار نیازمندی مولفه به خالق و تولید کننده خود در پسا تولید در مولفه‌های امنیتی نیز با اهمیت است) (۱۰/۲۲)</p> <p>*انسان جاعل (۱۷)</p> <p>*جعل مشارکتی (۲۳)</p>	<p>۱۴- ۱۵- ۱۷- ۲۳-۲۲</p>	<p>۲-۱- ۱۲-۱۰</p>
۱۷	زخرف: ۱۲	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p> <p>*خلق مربوط به وجود عینی / سخت افزار (۲)</p> <p>*تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)^۱</p> <p>*خلق زوج به مثابه خلق مولفه‌های خلاق (۱۰)</p> <p>*خلق مربوط به فرم و شکل (۸)</p> <p>*ظرفیت و رابطه متناسب بین خلق و جعل، زوجیت مولفه‌های خلقی در امنیت قابل بررسی است / اهرم خودیاری (۹/۲۱)</p> <p>*اهمیت کثرت در توانایی خلقی (۱۲)</p> <p>*جعل به مثابه نوع و کیفیت استخدام مولفه‌های خلقی (۱۴)</p> <p>*جعل بین دو پدیده مادی فلک و انعام (۱۴)</p> <p>*غایت مداری در جعل (۱۵)</p> <p>*جعل و ترکیب خواص و کارویژه‌های خلق (۱۳)</p>	<p>۱۳- ۱۴- ۱۵- ۱۸- ۲۱-۱۹</p>	<p>۲-۱- ۷-۶- ۹-۸- ۱۲-۱۰</p>
۱۸	زخرف: ۱۹	<p>*جعل مربوط به نوع استخدام پنداری (۱۴)</p> <p>*جعل قبیح و مجازی (۱۵)</p> <p>*انسان جاعل (۱۷)</p> <p>*خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹)</p> <p>*جعل مربوط به استقرار حالت (۱۹)</p> <p>*جعل نیازمند علم و آگاهی (۲۲)</p> <p>*جعل مشارکتی (۲۳)</p> <p>*خلق مربوط به آفرینش (۱)</p>	<p>۱۴- ۱۵- ۱۷- ۱۸- ۱۹- ۲۳-۲۲</p>	<p>۲-۱- ۷-۶</p>

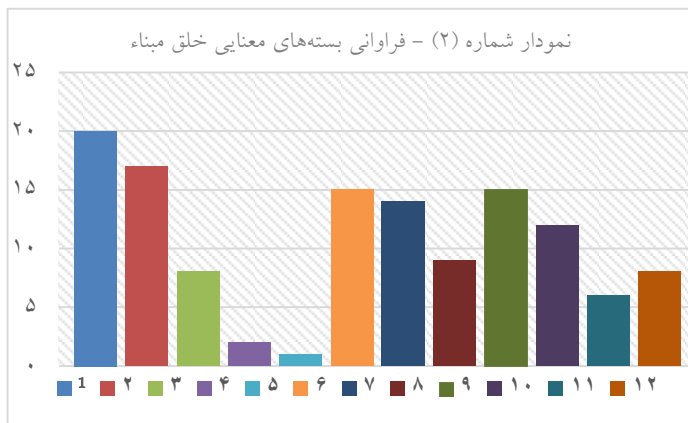
آیه / سوره	بسته معنایی	جمل C	خلق M
	<p>*ماهیت عینی و سخت افزاری در خلق (۲) *تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸) *باید در حد امکان توانایی ارائه تصویر و ادراک سازی مناسبی از مولفه‌های خلق شده امنیت برای جامعه هدف داشت، تولید سناریو و تصویر از یک مولفه مهم‌تر از تولید خود آن است به نحوی که تولید مولفه‌های امنیت‌زا به ایجاد محیط امنیت‌زدا و امنیتی کردن عرصه نینجامد.</p>		
۱۹ حجرات: ۱۳	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مربوط به وجود عینی / سخت افزار (۲) *تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹) *خلق مربوط به فرم و جنس (۸) *خلق مولفه‌های خلاق (۱۰) *خلق مشارکتی (۱۱) *جعل و ترکیب خواص و کارویژه‌های خلق (۱۳) *جعل به مثابه مُقسِم / نرم افزار (۱۴) *غایت محوری در خلق و جعل (۳/۱۵) *اصل ظرفیت تکثر بخشی جعل به آثار خلق‌های واحد (۱۶) *استقرار حالت در جعل (۱۹) *هویت سازی جعل برای خلق (۲۰) *ظرفیت متناسب بین خلق و جعل (۹/۲۱) *رابطه علم و آگاهی با جعل (۲۲) *جعل مشارکتی (۲۳) *مولفه‌های خلقی امنیت نباید تنها محدود به یک سری از مولفه‌های محدود شود *در عین کثرت مولفه‌های خلقی باید رویه حاکم بر آنها یکسان باشد و از ارزش‌های هماهنگی نشات بگیرند (۹/۱۲/۲۱)</p>	<p>۱۳- ۱۴- ۱۵- ۱-۲- ۱۶- ۳-۶- ۱۸- ۷-۸- ۱۹- ۹-۱۰- ۲۰- ۱۱-۱۲- ۲۱- ۲۲-۲۳</p>	
۲۰ إنسان: ۲	<p>*خلق مربوط به آفرینش (۱) *خلق مربوط به وجود عینی / سخت افزار (۲) *تقدم خلق بر جعل / جعل پساخلق است (۶/۱۸) *خلق زمینه جعل و جعل وابسته به خلق (۷/۱۹) *خلق مربوط به فرم و جنس (۸) *خلق مولفه‌های خلاق (۲۲) *خلق و جعل مشارکتی (۱۱/۲۳) *جعل و ترکیب خواص و کارویژه‌های خلق (۱۳) *جعل مربوط به چگونگی کیفیت و تدبیر / نرم افزار (۱۴) *جعل مربوط به استقرار حالت (۱۹)</p>	<p>۱۳- ۱۴- ۱۵- ۱-۲- ۱۸- ۳-۶- ۱۹- ۷-۸- ۲۰- ۹-۱۱- ۲۱- ۲۲-۲۳</p>	

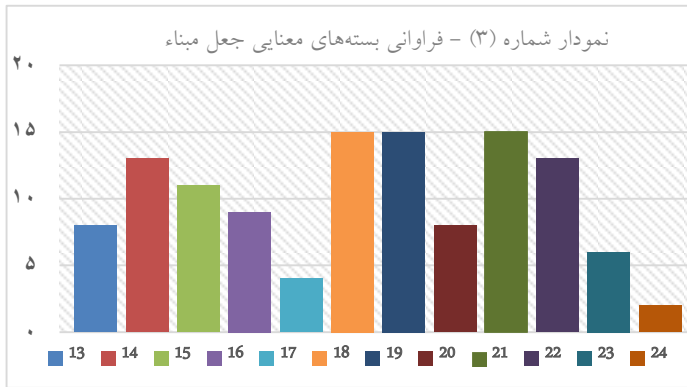

آیه / سوره	بسته معنایی	جمل	خلق
آیه / سوره	بسته معنایی	C	M
	*غایت‌مندی در خلق جعل (۳/۱۵) *تکامل هویت خلق با جعل (۲۰) *تعامل خلق و جعل / ظرفیت متناسب (۹/۲۱)		

یافته‌های تحلیلی

همان‌طور که در جدول شماره (۱) و (۲) مشاهده شد هرکدام از دو مفهوم خلق و جعل می‌توانند دلالت بر معانی مختلفی داشته باشند. سعی بر آن شد که معانی مختلف در چارچوب دلالتی این پژوهش به صورت تفصیلی مورد بررسی قرار گیرند. تعاملی که بین دو مفهوم خلق و جعل وجود دارد دربرگیرنده‌ی یک الگوی قاعده‌مند است که امکان الگوبرداری تجویزی از این الگو در موضوع مطالعات امنیتی را مهیا می‌کند. نکته‌ی مهمی که در این راستا باید به آن اشاره کرد شناخت نوع و مدل الگوی تعاملی این دو مفهوم نسبت به یکدیگر است که در جداول بالا به‌طور تفصیلی ارائه شد و به دلیل رعایت اختصار در کلام در قالب یک سری اصول کلی برداشت‌شده به آن‌ها اشاره می‌شود و می‌توان در پژوهش‌های بعدی به‌طور مبسوط‌تری این دامنه مفاهیم را موردبررسی قرارداد. در ادامه ضمن آوردن نمودارهای شماره (۲) و (۳) فراوانی هر کدام از بسته‌های معنایی کدگذاری شده آورده خواهد شد و به‌صورت مختصر به اصول چارچوب‌بندی شده برداشتی از رابطه قاعده‌مند مفاهیم خلق و جعل در قرآن کریم در راستای تبیین مختصات الگوی امنیت خلقی و جعلی اشاره می‌شود

گرچه خلق مؤلفه‌های عینی امنیت موضوعی اساسی است که بدون وجود حداقلی از آن‌ها، مفاهیم جعلی امکان به بار نشستن ندارند و کد شماره (۱) که بیشترین جامعه‌ی آماری را به خود اختصاص داده نیز تأکیدی بر اهمیت مؤلفه‌های عینی است اما منابع سخت‌افزاری طیفی از قدرت و امنیت را می‌تواند برای بازیگر ایجاد کند که بنا بر کیفیت مدیریت جعلی و سازمانبندی تعاملی بازیگر، سطوح خاصی از ظرفیت‌های ممکن شکوفا خواهد شد. گالبرایت سه منبع اصلی را به‌عنوان منابع قدرت مطرح می‌کند که تأثیر مستقیمی در امنیت یک بازیگر دارد. ۱- شخصیت: که در بردارنده خصلت‌های جسمانی، فکری، بیانی و یا قاطعیت اخلاقی است. ۲- مالکیت: که شامل ثروت یا منابع طبیعی می‌شود و ۳- سازمان: که به‌عنوان مهم‌ترین منبع قدرت در دنیای مدرن محسوب می‌شود» (گالبرایت، به نقل از: فیروزآبادی و رستگاری یزدی، ۱۳۹۴: ۶۵). از این‌رو طراحی الگوهای تعاملی بین مؤلفه‌های امنیت‌زای یک بازیگر جهت شکوفایی حداکثری امکانات بالقوه‌ی او اهمیت زیادی دارد. آینده الگوهای امنیتی به سازمان‌دهی‌هایی تعلق دارد که از بهترین سازمان‌دهی برخوردار بوده و قادر به بهره‌برداری از تمامی امکانات بالقوه و بالفعل برای رویارویی با چالش‌های جدید باشند. (ریاضی، ۱۳۹۳: ۱۲۰)

خلق مؤلفه‌های عینی امنیت می‌تواند به روش ابداعی و یا با استفاده و الگوبرداری از سازه‌های گذشته به دست آید. مفاهیمی همچون (فطر، صنع، بدع، خلق و...) موجود در قرآن از این نظر قابل مقایسه هستند. برای انسان‌ها نیز تقلید در ساخت مؤلفه‌های عینی در امنیت امکان وقوع دارد و به عبارت دیگر، مؤلفه‌های خلقی لزوماً تبار معرفتی اصیل و زمینه‌وند ندارند و می‌توان از بعضی از مؤلفه‌های خلقی محیط‌های دیگر که با محیط ارزشی بازیگر تعارضی نداشته باشد استفاده کرد. اما مهم‌تر از این موضوع، نحوه به‌کارگیری جعلی آن مؤلفه سخت است که اولاً باید متناسب با

فضای بومی بازیگر باشد و ثانیاً بهترین نتیجه را رقم بزند. مفاهیم خلقی و جعلی غایت‌مند هستند، برای مثال در بررسی آیات در جدول شماره (۲)؛ ذکر نعمت‌های خداوند و رستگار شدن (۳)، آرامش یافتن (۴ و ۱۱)، کسب دانایی (۵)، حفاظت انسان و تسلیم شدن (۷) این موضوع مطرح شده است. بازیگر نیز باید هرگونه خلق و جعل خود را مبتنی بر غایت مشخصی پیگیری کند.

اصل رعایت هماهنگی و تناسب در طراحی ظرفیت و اهداف مؤلفه‌های دوگانه خلق و جعل و تعامل راهبردی بین آن‌ها در شکوفایی خاصیت تکمیلی و ترمیمی خلق و جعل نسبت به یکدیگر و همچنین استفاده از خاصیت سیالیت فضای جعلی مورد اشاره است. تعدادی از کدها مخصوصاً کد (۲۱) به این مهم اشاره دارند و برای مثال در آیه (۲) در جدول شماره (۲)؛ جعلی صورت گرفته (جن که مخلوق خداوند است را به شریک وی جعل کردن) که تناسبی با خلق تکوینی ندارد و اساساً جعل باطلی است، اما در آیه شماره (۴ و ۱۱) جعل زوج از خلقی صورت گرفته که ظرفیت آرامش‌بخشی را دارد و یک جعل هماهنگ صورت گرفته است، در آیه شماره (۵) جعل ویژگی روشنی بخشی برای خورشید و جعل نور و منزل برای ماه یک جعل متناسب با ظرفیت مؤلفه‌های خلقی است. این مساله در آیه شماره (۷) نیز به وضوح قابل مشاهده است. به عبارت دیگر برای جعل درست نرم‌افزار مؤلفه‌های عینی خلق‌شده، شناخت درست از مؤلفه‌های خلقی و ظرفیت آن‌ها ضرورت دارد و اصولاً جعل مناسب یا غیر مناسب در حوزه بازه به طور تنهایی قابل بررسی کامل نیست بلکه این چگونگی جعل در برابر چگونگی خلق است که اهمیت دارد. یعنی یک سیستم جعلی ممکن است برای یک سامانه خلقی مناسب و برای سامانه خلقی دیگر نامناسب باشد. تبیین جعل خداوند و همچنین جعل توسط انسان نیازمند تفکر است (۱۱). رعایت این تناسب ما را به جایی رهنمود می‌کند که به جای صحبت کردن از مؤلفه‌های سخت و نرم به صورت مفصل از ترکیب هوشمندانه آن‌ها سخن بگوییم. در الگوی امنیت سخت و نرم نیز این مهم قابل سرایت است، زیرا که «امنیت نرم باید در کنار امنیت سخت عمل کند. هر یک از این دو بدون دیگری قدرت تاثیر گذاری خود را از دست می‌دهد. این موضوع باعث شده همانند «قدرت هوشمند» جوزف نای، «امنیت هوشمند» مد نظر قرار گیرد» (غریاق‌زندی، ۱۳۸۸: ۹۲).

مؤلفه‌های جعلی امنیت در خیلی از موارد توسط خالق برای افراد مؤمن ایجاد شده است و شرط بهره بردن از آن ایمان و اطاعت فردی و اجتماعی در راستای بهره‌مند شدن از این نوع امنیت در سطح فردی و اجتماعی است و هرچقدر بازیگر در این راستا اصول نرم و معرفتی بهتری را رعایت کند از این اصول بهره‌ی بهتری خواهد برد. رابطه‌ی بین پذیرش و رعایت اصول دینی و

تأثیرات مترتب خلقی وجعلی در آن امری مهم و اساسی است.

مؤلفه‌های خلقی و جعلی ارتباط وثیقی با مفهوم قدرت و امنیت دارند و در ایجاد قدرت (نرم و سخت) بازیگر و افزایش قدرت وی برای مذاکره با جامعه هدف خویش و اقناع آن تأثیر دارد. برای مثال در آیات شماره (۶)، (۱۰)، (۱۲)، (۱۳) در جدول شماره (۲) این ارتباط قابل مشاهده است. بازیگر عامل نیز با افزایش توانایی خویش در خلق و جعل مؤلفه‌های مرتبط علاوه بر افزایش قدرت خویش و افزایش قدرت اقناع و مطیع سازی دیگران به افزایش امنیت خود نیز می‌پردازد.

سیستم جعلی از آن‌رو که با تعریف و ایجاد روابط جدید بین پدیده‌ها، عملاً خلق جدیدی را انجام می‌دهد، خودش می‌تواند به مثابه خلق مورد مطالعه قرار بگیرد. آیه شماره (۵) در جدول شماره (۲) نمونه‌ای از این موضوع است. در ساخت مؤلفه‌های امنیت نیز باید به این مهم توجه داشت که لزوماً تولید مؤلفه‌های عینی و خلقی برای افزایش امنیت کافی نیست بلکه نحوه مدیریت جعلی آن‌ها به مثابه یک امر تولیدی در قدرت و امنیت به حساب می‌آید که می‌تواند ظرفیت‌های بیشتری را شکوفا کند. به بیان دیگر در مرحله جعل مهم نیست که یک بازیگر چه مؤلفه‌هایی را خلق کرده است بلکه مهم این است که یک بازیگر از مؤلفه‌های خلقی خود چگونه استفاده می‌کند! چه ظرفیت‌هایی از آن‌ها را شناخته و چه استعدادی از آن‌ها را شکوفا کرده است و چه سیستم‌های جعلی جایگزینی را در نظر دارد.

جایابی و ترکیب متناسب خلق و جعل و سرایت این الگو در امنیت و قدرت سخت و نرم بسیار حائز اهمیت است. «قدرت سخت و نرم گاه یکدیگر را تقویت می‌کنند و گاه تضعیف. مهم در این میان، فراست شایسته و شرایط مدار در تمییز تعامل آن‌ها در موقعیت‌های مختلف است» (نای، ۱۳۹۲: ۴۹). باید به این نکته مهم اشاره کرد که «پیروزی‌ها نه از منابع، بلکه از آموزه‌های راهبردی بدست می‌آید: توانایی در هم شکستن چارچوب یا ساختاری که (برای مدت‌ها) بدیهی فرض شده؛ و نیز توانایی کسب پیروزی کامل از راه مواجه کردن دشمن با پیش‌آمدهایی که هرگز فکر آن را نمی‌کرده است» (کسینجر، به نقل از: مکنزی، ۱۳۸۲: ۳). در موضوع امنیت نیز دیگر این مؤلفه‌های مفصل نیستند که میزان توانایی بازیگر را در امنیت‌زایی رقم خواهند زد بلکه چگونگی رقم زدن الگوهای تعامل این مؤلفه‌ها نیز مهم خواهد بود، الگوهایی که زمینه‌وند هستند و باید با محیط بومی بازیگر تناسب داشته باشند.

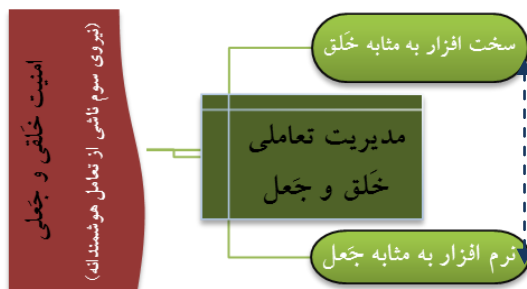
باید توجه داشت که قوام و هویت خلق به جعل است که با مرور سطحی جدول شماره (۲) به این مهم پی برده می‌شود و اگر مؤلفه‌های خلقی امنیت نیز بدون مؤلفه‌های معنایی و جعلی

مورد استفاده قرار بگیرند مزیت راهبردی برای بازیگر مترتب نخواهد بود.

در طراحی مدل نظام‌های جعلی باید توجه داشت که بیشتر مدل‌های جعلی باید حتماً بومی باشند و با محیط معنایی و ارزشی بازیگر تطابق داشته باشند زیرا که محیط جعلی یک محیط زمینه‌وند است که بدون تطابق الگوهای آن با الگوهای ارزشی و معرفتی بازیگر، هماهنگی و شتاب تطابقی حاصل از ترکیب درست این دو صورت نگرفته و عامل فرسایش و انحراف را ایجاد می‌کند. موضوعاتی از قبیل حق و باطل بودن در این رویکرد قابل بررسی است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

موضوع منابع سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به عنوان دو زوج مفهومی در مدیریت‌های راهبردی، موضوع مهمی است که مطالعات زیادی را به صورت جداگانه به خود اختصاص داده‌اند. در این مقاله سعی شد تا با ارائه یک الگوی بومی تعاملی بین مؤلفه‌های سخت و نرم نشان داده شود که برای افزایش قدرت یک بازیگر و افزایش امنیت آن صرفاً به تولید مؤلفه‌های منفصل سخت و نرم نیاز نیست، بلکه در تعامل قرار دادن این مفاهیم و مؤلفه‌ها در یک سازمان‌دهی تعامل محور است که الگوی مدرن امنیت را رقم خواهد زد و طراحی این نوع از الگوها در استفاده حداکثری از داشته‌های یک بازیگر و امنیت‌زایی برای آن نقش زیادی خواهند داشت. به عبارت دیگر در دنیای مدرن، امنیت نسبت به چگونگی سازمان‌دهی داشته‌های یک بازیگر تعریف می‌شود نه نسبت به مطلق داشته‌های وی. در این راستا بایسته است بازیگر عامل تصویر درستی از مؤلفه‌های سخت و نرم قدرت خود داشته باشد و بتواند خروجی مناسبی از ترکیب داشته‌های خود ارائه دهد. این مرحله پساخلاق و پساواقعیت است، یعنی در بعضی مواقع صرفاً این موضوع مهم نیست که چه اتفاقی در بیرون عینیت پیدا کرده بلکه مهم این است که چگونه آن را روایت کنیم، در این مرحله مهم نیست چه مقدار مؤلفه‌ی سخت و نرم قدرت را به دست آورده‌ایم بلکه مهم این است که چگونه آن‌ها را در یک سامانه تعاملی به کار بگیریم که بتوانیم حداکثر ظرفیت داشته‌ها را ارائه دهیم زیرا که امنیت یک امر تک‌بعدی ساخت محور نیست بلکه ابعاد مختلفی از تولید مؤلفه‌ها تا کیفیت به‌کارگیری و کیفیت تصور بازیگر عامل و تصویرسازی برای بازیگران مختلف نسبت به آن از اهمیت برخوردار است. در حقیقت غیر از نیرویی که به صورت جداگانه در هر یک از مؤلفه‌های سخت و نرم وجود دارد، با طراحی الگوی تعامل‌پذیری آن‌ها می‌توان به تولید نیروی سوم ناشی از این تعامل هوشمندانه پرداخت که در قالب شکل زیر به آن اشاره شده است.

شکل ۲. شبکه تعامل مؤلفه‌های خلق و جعل

پیشنهاد

دو حوزه مفهومی خلق و جعل می‌توانند حوزه‌ی گسترده‌ای را در ارائه الگویی قاعده‌مند در چارچوب‌بندی تعاملی مفاهیم مختلف از جمله در موضوع امنیت ارائه دهند. در این پژوهش سعی بر آن بود تا با معرفی این الگو با محوریت موضوع امنیت بتوان گامی نو در این راستا برداشت و در آینده می‌توان پژوهش‌های بیشتری در حوزه مطلق خلق و جعل و در حوزه‌های پژوهشی میان‌رشته‌ای از جمله ارتباط بین امنیت هوشمند و الگوی خلق و جعل را مد نظر قرار داد. در این راستا نویسندگان بر این باورند که با استفاده از الگوی تعاملی خلق و جعل و با طراحی الگوهای تعاملی و بومی متناسب در زمینه مدیریت داشته‌های سخت و نرم می‌توان یک مدل بومی در امنیت هوشمند ارائه داد که شاخصه‌های پیشرفته‌تری نسبت به مدل قدرت هوشمند جوزف نای^۱ خواهد داشت. با اهمیت یافتن بحث‌های نرم‌افزاری در سطوح مختلف قدرت و به تبع آن در امنیت‌زایی، بایسته است الگوهای جدیدی در این زمینه و سطوح عالی‌تر این موضوع که مربوط به تعامل این سطوح مختلف است مدنظر قرار بگیرند.

منابع

الف - فارسی

- امام خامنه‌ای «مدظله»، سخنرانی در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش - <http://farsi.khamenei.ir>، قابل دسترسی در: ۱۳۸۲/۱۱/۱۹
- ابن منظور، محمد بن مکرم (۱۴۱۴ق). *لسان العرب*، جلد پنجم، چاپ سوم، بیروت: دار صادر.
- ابیاری، ابراهیم (۱۴۰۵ق). *الموسوعة القرآنیة*، بی‌جا: موسسه سجل العرب.
- افتخاری، اصغر (۱۳۹۱). *امنیت*، تهران: دانشگاه امام صادق (علیه السلام).
- امیری شادمهری، احمد و همکاران (۱۳۷۷). *ترجمه تفسیر جوامع الجامع جلد دوم*، چاپ دوم، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی.
- بابایی، علی اکبر (۱۳۸۱). *مکاتب تفسیری*، جلد اول، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
- تقفی، تهرانی، محمد (۱۳۹۸ق). *تفسیر روان جاوید*، جلد دوم، تهران: برهان.
- خانی، رضا؛ ریاضی، حشمت‌الله (۱۳۷۲). *ترجمه بیان السعادة فی مقامات العبادة*، جلد پنجم، تهران: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور.
- دهقانی فیروزآبادی، سید جلال؛ رستگاری یزدی، محمدحسین (۱۳۹۴). «معادله ساختاری دیپلماسی فرهنگی مطلوب در افزایش قدرت نرم ج.ا.ا»، فصلنامه مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، سال پنجم، شماره ۲۰.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۴۱۲ق). *المفردات فی غریب القرآن*، دمشق بیروت: دارالعلم الدار الشامیة.
- ریاضی، وحید (۱۳۹۳). «عوامل مؤثر در سازمان‌دهی سازمان‌های نظامی»، فصلنامه مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، سال چهارم، شماره ۱۴.
- زمخشری، محمود (۴۰۷ق). *الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل*، بیروت: دار الکتب العربی.
- سیدمحمدحسین، حسینی همدانی (۴۰۴ق). *انوار درخشان*، جلد پنجم، تهران: کتابفروشی لطفی.
- شبر، سیدعبدالله (۱۴۰۷ق). *الجواهر الثمین فی تفسیر الکتب المبین*، جلد دوم، کویت: مکتبة الألفین.
- شریف لاهیجی، محمدبنعلی (۱۳۷۳). *تفسیر شریف لاهیجی*، جلد اول، تهران: دفتر نشر داد.
- طباطبایی، سیدمحمدحسین (۱۴۱۷ق). *المیزان فی تفسیر القرآن*، جلد هفدهم، چاپ پنجم، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم.
- طبرسی، فضل‌بن حسن (۱۳۷۷). *تفسیر جوامع الجامع*، جلد اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- طوسی، محمدبن حسن (بی‌تا). *التبیان فی تفسیر القرآن*، جلد چهارم، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
- عبدالله‌خانی، علی (۱۳۹۲). *نظریه‌های امنیت*، تهران: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- عزیزی، احمد (۱۳۹۲). *آینده قدرت*، تهران: نشرنی.
- عمیدزنجانی، عباسعلی (۱۳۶۸). *مبانی و روش‌های تفسیر قرآن*، چاپ دوم، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

- غریباق‌زندی، داود (۱۳۸۸). «چستی معنا و مفهوم امنیت نرم با مروری بر وجه نرم امنیت جمهوری اسلامی ایران». فصلنامه مطالعات راهبردی، سال دوازدهم، شماره ۳.
- فراهیدی، خلیل‌بن‌احمد (۱۴۱۰ ق). کتاب العین، چاپ دوم، قم: هجرت.
- فیض‌کاشانی، ملامحسن (۱۴۱۵ ق). تفسیر الصافی، جلد دوم، چاپ دوم، تهران: انتشارات الصدر.
- فیض‌کاشانی، ملامحسن (۱۴۱۸ ق). الأصفی فی تفسیر القرآن، جلد اول، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- قرائتی، محسن (۱۳۸۳). تفسیر نور، جلد سوم و نهم، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
- قرشی، سیدعلی‌اکبر (۱۳۷۱). قاموس قرآن، تهران: دار الکتب الإسلامیه.
- قرشی، سیدعلی‌اکبر (۱۳۷۷). تفسیر احسن الحدیث، جلد سوم، تهران: بنیاد بعثت.
- قهرمانپور، عسگر (۱۳۹۳). دانش‌نامه قدرت نرم، تهران: دانشگاه امام صادق (علیه السلام).
- کاشانی، محمدبن مرتضی (۱۴۱۰ ق). تفسیر المعین، قم: کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی.
- کاشانی، ملافتح‌الله (۱۴۲۳ ق). زبده التفاسیر، جلد دوم، قم: بنیاد معارف اسلامی.
- مصطفوی، حسن (۱۳۶۰). التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، جلد اول و دوم، تهران: نگاه ترجمه و نشر کتاب.
- مصطفوی، حسن (۱۳۸۰). تفسیر روشن، جلد هفتم، تهران: مرکز نشر کتاب.
- معین، محمد (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی، جلد اول، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۴). تفسیر نمونه، جلد پنجم، تهران: دار الکتب الإسلامیه.
- مکنزی، کنت (۱۳۸۲). جنگ نامتقارن، ترجمه عبدالمجید حیدری و محمد تمنائی، تهران: دوره عالی جنگ.
- موسوی‌همدانی، سیدمحمدباقر (۱۳۷۴). ترجمه تفسیر المیزان، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم.
- نجفی‌خمینی، محمد جواد (۱۳۹۸ ق). تفسیر آسان، جلد چهارم، تهران: اسلامیه.
- هاشمیان‌فرد، زاهد (۱۳۸۷). «اصول امنیت آفرین قرآن کریم در روابط بین‌ملت‌ها»، فصلنامه نگرش راهبردی، شماره ۹۱.

• **ب - انگلیسی**

- Guralnik, D. B . (1982) **Webster's New World Dictionary** . Simon And Schuster
- Williams, P. D. (2012). **Security studies: an introduction**. Routledge.